

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ІЗ ПРАВОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Яна ГОРГОШ

*студентка юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Зараз Україна перебуває на етапі європейської інтеграції, це є центральним елементом її політики. Це включає поступове входження України до європейської політичної, економічної та правової сфери. Гармонізація українського законодавства з правом та стандартом Європейського Союзу є головною частиною цього процесу.^[1] Метою є узгодження українських правових норм з чинними в державах-членах ЄС, тим самим забезпечуючи спільні правила в різних сферах суспільного життя.

Гармонізація законодавства набула важливого значення під час підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС у 2014 році. Згідно з цією угодою, Україна зобов'язалася поступово узгоджувати своє законодавство з правом ЄС. Це включає широкомасштабні реформи в різних правових сферах, включаючи економічне регулювання, конкурентне право, енергетику, захист довкілля та права людини.^[2]

Набуття Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу відкриває шлях до стратегічного пріоритету гармонізації її національного законодавства. На цьому етапі країна повинна активізувати свої інтеграційні зусилля для фундаментального наближення внутрішнього правового поля до стандартів, визначених в європейських директивах. Тому гармонізація законодавства є не лише ефективним інструментом конструктивної співпраці, ще й являє собою основну передумову для остаточного повного вступу.^[3] Гармонізація, по суті, означає узгодження національних правових норм з нормами іншої правової системи для гарантування їхньої функціональної сумісності.

¹ Акіменко, Ю. О., & Харитонов, Р. Ф. (2023). Гармонізація правової системи України до права ЄС : навч.-метод. посібник. Одеса : Фенікс. <https://doi.org/10.32837/11300.27081>

² Гармонізація законодавства України як умова членства в ЄС: прогрес і перспективи – Юридична Газета. (б. д.). Юридична газета – онлайн версія. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/garmonizaciya-zakonodavstva-ukrayini-yak-umova-chlenstva-v-es-progres-i-perspektivi.html>

³ Акіменко, Ю. О., & Харитонов, Р. Ф. (2023). Гармонізація правової системи України до права ЄС : навч.-метод. посібник. Одеса : Фенікс. <https://doi.org/10.32837/11300.27081>

Для України цей процес передбачає поступове досягнення відповідності національного законодавства актам *acquis communautaire*. – комплексної системи правових принципів, що включає установчі договори, регламенти, директиви та рішення, включаючи практику Суду Європейського Союзу. З огляду на те, що правова система ЄС являє собою унікальне поєднання міжнародних та наднаціональних норм, її впровадження вимагає системного підходу.^[4]

Важливість цієї адаптації для розвитку країни неможливо переоцінити. По-перше, вона підтримує модернізацію національних судових систем та зміцнює їхній інституційний потенціал. По-друге, узгодження з європейськими стандартами створює основу для сталого економічного зростання, заохочує іноземні інвестиції та поглиблює міжнародне партнерство.^[5] Зрештою, гармонізація значно зміцнює механізми захисту основоположних прав і свобод, оскільки правовий простір Європейського Союзу ґрунтується на непорушних цінностях демократії та верховенства права.

Угода про асоціацію, укладена у 2014 році, формує основу для нормативно-правової співпраці між Україною та ЄС. Цей концептуальний акт не лише визначає ключові напрямки політичного діалогу та економічного партнерства, а й окреслює чіткий план поступового наближення України до цілісного європейського ринку. Центральним елементом угоди є створення всеохоплюючого режиму вільної торгівлі, який підтримує активізацію двосторонніх економічних відносин.^[5] Документ також окреслює процес систематичного наближення українського законодавства до стандартів ЄС в різних галузях. Особливий акцент робиться на зобов'язанні України систематично транспонувати положення регламентів та директив ЄС у національне законодавство.^[6] Це означає, що Україна повинна не лише приймати нові нормативно-правові акти, а й забезпечувати їх ефективне застосування на практиці.^[7] Крім того, правову основу співпраці становлять численні програми та ініціативи Європейського Союзу,

⁴Гармонізація законодавства України із правом ЄС: досвід країн ЄС. (б. д.). DSpace Repository :: Репозитарій :: Головна. <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/14945>

⁵ Гармонізація законодавства України як умова членства в ЄС: прогрес і перспективи – Юридична Газета. (б. д.). Юридична газета – онлайн версія. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/garmonizaciya-zakonodavstva-ukrayini-yak-umova-chlenstva-v-es-progres-i-perspektivi.html>

⁶ Гармонізація законодавства України як умова членства в ЄС: прогрес і перспективи – Юридична Газета. (б. д.). Юридична газета – онлайн версія. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/garmonizaciya-zakonodavstva-ukrayini-yak-umova-chlenstva-v-es-progres-i-perspektivi.html>

⁷ Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: проблеми реалізації. (б. д.). DSpace Repository :: Репозитарій :: Головна. <https://dspace.nlu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/7b5b65ab-e399-4b4a-a105-00a55db4042b/content>

спрямовані на підтримку реформ в Україні. Вони передбачають фінансову, технічну та експертну допомогу у процесі адаптації законодавства та модернізації державних інституцій.

Нинішній етап європейської інтеграції дає можливість визначити низку стратегічних векторів, за якими відбувається узгодження національного правового поля з нормативним підґрунтям ЄС. Трансформація економічного та торговельного сектору відіграє центральну роль у цьому процесі. Вона включає впровадження європейських стандартів у сфері конкурентного права, механізмів державної підтримки, прав споживачів та загальних принципів ринку. Така адаптація нормативних актів не лише закладає фундамент для прозорості та чесної конкуренції в підприємницькому середовищі, а й стає каталізатором для повноцінного входження України до спільного економічного простору Європи.^[6] Іншим важливим напрямом є гармонізація законодавства у сфері енергетики. Україна поступово адаптує своє законодавство до норм енергетичного права Європейського Союзу, що сприяє розвитку конкурентного енергетичного ринку, підвищенню енергетичної безпеки та ефективнішому використанню енергетичних ресурсів.^[8]

Екологічний аспект відіграє центральну роль у процесі правової реформи. Прийняття високих стандартів охорони довкілля Європейського Союзу підтримує створення ефективних механізмів раціонального управління природними ресурсами та зміцнення системи екологічної безпеки України. Водночас, модернізація судової системи та захист прав людини залишаються фундаментальними рушійними силами цієї інтеграції. Це вимагає не лише реформування судової системи та зміцнення інституційної автономії суддів, а й створення ефективних гарантій реалізації основоположних свобод і прав громадян, які є основою верховенства права.^[9]

Попри істотну результативність заходів із синхронізації законодавства України з європейською базою, цей процес супроводжується певними труднощами. Однією з основних проблем є складність та масштабність адаптації законодавства, оскільки право ЄС охоплює значну кількість нормативно-правових актів.^[10]

Ще актуальним викликом залишається забезпечення ефективного застосування прийнятих законів на практиці. Прийняття нових нормативно-правових актів автоматично не забезпечує дієвості

⁸ Акіменко, Ю. О., & Харитонов, Р. Ф. (2023). Гармонізація правової системи України до права ЄС : навч.-метод. посібник. Одеса : Фенікс. <https://doi.org/10.32837/11300.27081>

⁹ Акіменко, Ю. О., & Харитонов, Р. Ф. (2023). Гармонізація правової системи України до права ЄС : навч.-метод. посібник. Одеса : Фенікс. <https://doi.org/10.32837/11300.27081>

¹⁰ Гармонізація законодавства України із правом ЄС: досвід країн ЄС. (б. д.). DSpace Repository :: Репозитарій :: Головна. <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/14945>

відповідних інструментів у правозастосовній діяльності. Для цього необхідно забезпечити належну підготовку державних службовців, розвиток інституційної спроможності владних структур і формування необхідної високої правосвідомості в країні. Водночас процес гармонізації законодавства відкриває значні перспективи для розвитку України. Він сприяє модернізації правової системи, зміцненню демократичних інституцій та підвищенню рівня правового захисту громадян. Крім того, наближення законодавства до стандартів Європейського Союзу формує позитивне підґрунтя для розбудови національної економіки та її органічної інкорпорації у європейські ринкові структури.^[11]

Таким чином, гармонізація національного законодавства з правовою базою Європейського Союзу є ключовим елементом стратегії європейської інтеграції. Метою цього процесу є поступова трансформація національного законодавства відповідно до європейських директив, яка має на меті пришвидшити оновлення всієї національної правової системи.^[9] Найважливішою правовою основою для цієї адаптації залишається Угода про асоціацію, яка визначає основні принципи партнерства та правової конвергенції договірних сторін.

На сучасному етапі пріоритетними напрямками гармонізації є сфери економіки, енергетики, екології, а також гарантування основоположних свобод і прав особи. Попри певні виклики на цьому шляху, узгодження нормативної бази відіграє вирішальну роль у майбутньому прогресі держави та її входженні до спільного юрисдикційного поля Європи. Впровадження цих змін сприятиме зміцненню демократичних інститутів, розвитку економіки та удосконаленню системи юридичного захисту населення.

¹¹ Гармонізація законодавства України як умова членства в ЄС: прогрес і перспективи – Юридична Газета. (б. д.). Юридична газета – онлайн версія. <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/garmonizaciya-zakonodavstva-ukrayini-yak-umova-chlenstva-v-es-progres-i-perspektivi.html>